



Regeringskansliet
ku.kkm@regeringskansliet.se

Kultursamhället - utvecklad samverkan mellan stat, region och kommun

Er beteckning: Ku2023/01093

Länsstyrelsen i Västra Götalands län yttrar sig över betänkandet "Kultursamhället – utvecklad samverkan mellan stat, region och kommun" (SOU 2023:58).

Sammanfattning

Länsstyrelsen ställer sig positiv till utredningens grundläggande utgångspunkter och till flera av förslagen, men ställer sig tveksam till nyttan med att avskaffa kraven på en samlad och politiskt väl förankrad regional kulturplan. Länsstyrelsen ställer sig också tveksam till förslaget att avskaffa den explicita kopplingen mellan statsbidraget och de kulturpolitiska målen. Länsstyrelsen anser vidare att museernas kulturmiljöarbete även fortsättningsvis behöver markeras i regelverket samt att länsstyrelserna ska medverka i beredningen av kultursamverkansplanen.

Nya samverkansformer, kultursamhällets reformbehov och statens arbetsformer

Enligt direktivet för utredningen ska översynen av kultursamverkansmodellen föreslå hur samverkansformerna mellan stat, region och kommun kan utvecklas. I ett tilläggsdirektiv ska utredaren föreslå hur modellen kan förändras så att den administrativa resursåtgången kan minskas för parterna.

En samlad och förankrad kulturplan

Utredaren konstaterar att medlen inom den befintliga kultursamverkansmodellen till övervägande delen fördelas till etablerade verksamheter inom region och kommun. Arbetet med de nuvarande 3-åriga kulturplanerna beskrivs som resurskrävande och den operativa nyttan med planerna som låg.

2024-03-25

430-430-49100-
2023

Utredaren föreslår därför att statsbidraget fortsättningsvis huvudsakligen fördelas till regionerna och vissa kommuner efter nyckeltal. I stället för en 3-årig kulturplan ska regionerna ta fram en kultursamverkansplan som kan justeras vid behov.

Länsstyrelsen anser att dagens modell med en samlande kulturplan som utarbetas genom en bred förankring i en demokratisk process med beslut i regionens högsta politiska organ, ger tyngd åt kulturfrågorna och skapar tydlighet i ansvaret.

Den politiska förankringen har också en bredare betydelse. Regionerna ansvarar för att ta fram – politiskt förankrade och beslutade – regionala utvecklingsstrategier som ska vägleda såväl kommunerna som de statliga myndigheternas insatser i länet.

Kulturen har självfallet en väsentlig betydelse för den regionala utvecklingen, varför kultursamverkan även bör sättas i det sammanhanget.

De kulturpolitiska målen

För att bland annat minska den statliga styrningen föreslår utredaren att det uttryckliga kravet på att statsbidraget ska bidra till att de nationella kulturpolitiska målen uppnås slopas. I stället hänvisar det föreslagna regelverket till att samverkan inom kulturområdet ska bidra till ett rikt och varierat kulturliv i hela landet.

De av riksdagen antagna kulturpolitiska målen bidrar till identitet och sammanhållning inom vårt land. Länsstyrelsen anser att kulturpolitiken har betydelse för vår vilja att bevara och försvara vårt kulturarv. Därför bör kopplingen, i alla fall på ett övergripande plan, mellan statsbidraget och de demokratiskt antagna kulturpolitiska målen finnas kvar.

Museernas kulturmiljöarbete

Ända sedan statsbidraget till regional kulturverksamhet infördes, har dess betydelse för museernas möjligheter att bedriva kulturmiljövård varit närmast avgörande. Det finns också ett stödande förhållande mellan länsstyrelsernas myndighetsuppgifter och de regionala museernas främjande arbete inom kulturmiljövården som är viktigt, inte minst visavi kommunerna.

Då den nuvarande kultursamverkansmodellen infördes år 2011 slopades den uttryckliga kopplingen mellan statsbidraget och museernas kulturmiljöarbete i regelverket. Kopplingen återinfördes

2024-03-25

430-430-49100-
2023

dock i bidragsförordningen år 2017 efter att Riksantikvarieämbetet uppmärksammat att museernas verksamhet inom kulturmiljövården påverkats. Länsstyrelsen anser att regelverket även i fortsättningen behöver innehålla en markering av att statsbidraget omfattar museernas kulturmiljöarbete.

Länsstyrelsernas roll i samverkansmodellen

Länsstyrelsen ser positivt på möjligheterna att utveckla och bredda kultursamverkansmodellen till nya kulturformer. Politikområdet Gestaltad livsmiljö har många kopplingar till samhällsplanering och kulturmiljövård. Möjligheten till delaktigheten i kulturlivet oavsett funktionsvariation och integrationen av nya medborgare är viktiga för en socialt hållbar samhällsbildning.

Länsstyrelserna har idag en roll i den nuvarande kultursamverkansmodellen genom att regeringen anger att en utpekad länsstyrelse ska delta i det nationella samverkansrådet vid Statens kulturråd. Utredaren föreslår att samverkansrådet avskaffas och därmed tappar länsstyrelserna sin medverkan i den föreslagna samverkansmodellen.

Länsstyrelserna har uppgifter inom samhällsplanering, kulturmiljövård, regional utveckling och social hållbarhet. Mot bakgrund av att samverkansrådet vid Kulturrådet föreslås avskaffas och genom länsstyrelsernas olika ansvar, behöver länsstyrelserna i det föreslagna regelverket ges en medverkande roll vid kultursamverkansplanernas beredning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsöverdirektören Lisbeth Schultze med enhetschefen och länsantikvariern Mats Herklint som föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschefen Lena Malm deltagit. I handläggningen i övrigt har strategen för regional utveckling Mikael Cullberg medverkat.